

VOORSTEL AB

CATEGORIE: Hamerstuk

DATUM DE VERGADERING : 26 maart 2019
DATUM AB VERGADERING : 23 april 2019
PORTEFEUILLEHOUDER : H.H.G. Dijk
REGISTRATIENUMMER : Z/18/017011-103475
OPSTELLER : N. Kuper

ONDERWERP

Waterschapsspiegel 2018

VOORSTEL

Kennisnemen van Waterschapsspiegel 2018 en de analyse van de resultaten (2017) van WDODelta.

SAMENVATTING

Eind 2018 zijn de sectorvergelijkingen Waterschapspeil en de Waterschapsspiegel uitgebracht. Deze rapportages (die eens per twee jaar uitkomen) geven een beeld van de sector als geheel en bieden individuele waterschappen tegelijk inzicht in de eigen prestaties. In Waterschapspeil en Waterschapsspiegel 2018 wordt een algemeen beeld van de stand van zaken in de waterschapsector per *einde 2017* gegeven. In de Waterschapsspiegel worden de prestaties van de individuele waterschappen onderling vergeleken.

Waterschapsspiegel is een brede en afgewogen vergelijking, waarin niet alleen gekeken wordt naar prestaties en financiën. Er is ook gekeken naar de resultaten op het gebied van duurzaamheid, innovatie en dienstverlening.

Op basis van een analyse van de uitkomsten per einde 2017 zijn de belangrijkste verbeter- en aandachtspunten voor WDODelta:

1. Uit de audit van ILT met betrekking tot zorgplicht primaire keringen is gebleken dat WDODelta aan het Kader Zorgplicht voldoet. Voor 5 van de 7 onderdelen zijn daarbij aandachtspunten benoemd. Deze audit is gebruikt als input om een plan van aanpak voor doorontwikkeling van de zorgplicht op te stellen, welke is aangeboden aan het AB. Daarnaast wordt in een landelijke werkgroep gebruik gemaakt van kennis en ervaring bij andere waterschappen.
2. Actuele peilbesluiten: daar waar peilbesluiten verplicht zijn, waren die in 2017 bij WDODelta voor 67,3% actueel ten opzichte van het landelijk beeld van 92,3% actueel. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat de provincie Overijssel een termijn van 10 jaar voor actualisatie van de peilbesluiten hanteert waar veel andere provincies deze verplichte termijn inmiddels hebben afgeschaft. WDODelta kiest ervoor om de actualisatie van de peilbesluiten integraal op te pakken en voor een langere periode (30 jaar) de bandbreedte van de peilen vast te stellen. Hierover is intussen contact met de provincie. Aandachtspunt hierbij is dat beleid en regelgeving van overheden tijdig op elkaar afgestemd moeten worden.
3. Het aandeel duurzame energie was in 2017 geen 100%. Dit werd veroorzaakt doordat er meer energie ingekocht werd dan verwacht, waardoor op voorhand onvoldoende groencertificaten zijn aangekocht om het gehele energieverbruik te verduurzamen. WDODelta wil haar aandeel opgewekte energie verhogen echter de situatie in 2018 en 2019 m.b.t. het buiten bedrijfstellen van de slibgisting Echten zal aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het aandeel duurzame energie. Aandachtspunt is het beter inschatten van de benodigde groencertificaten en anders het verschil alsnog bijkopen.
4. De investeringsuitgaven bedroegen in 2017 50% van de begrote bruto-investeringsuitgaven. Daarmee lag WDODelta ruim onder het landelijk gemiddelde met de op 2 na laagste

realisatiegraad. Na de fusie in 2016 is er vertraging ontstaan in de voorbereidende werkzaamheden, wat in 2017 heeft geleid tot de lagere realisatie van investeringen. Om dit aan te pakken zijn vanaf 2017 verbeteringen in gang gezet zoals het realistischer begroten, verbetering van processen, betere monitoring en verbeteren van de kennisoverdracht. In 2018 is de realisatiegraad verbeterd. De realisatiegraad van investeringen blijft een belangrijk aandachtspunt dat ook bij andere waterschappen speelt daardoor is het interessant om te kijken wat er geleerd kan worden van andere waterschappen.

5. In het afgelopen jaar zijn er meerdere onderzoeken/evaluaties gedaan, zoals Commissie fusie-monitor. Geadviseerd wordt om de rode draad uit de diverse rapporten te halen en prioritering aan te brengen.

Ook zijn er positieve aandachtspunten: bij WDODelta wordt 98% van de aanvragen voor watervergunningen tijdig afgedaan. Daarmee behoort WDODelta tot de top-3 best presterende waterschappen. Met betrekking tot de zuiveringsprestaties behoort WDODelta tot de landelijke top 5.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Waterschapsspiegel biedt de waterschappen inzicht in de eigen prestaties en in de ontwikkeling ten opzichte van die van andere waterschappen. De bedrijfsvergelijkingen - en daarmee ook Waterschapsspiegel - zijn bedoeld om van elkaar leren, door gebruik te maken van elkaars ervaringen. Niet alle gegevens zijn even vergelijkbaar, omdat de situatie waarin ze tot stand komen vaak verschilt. Het is dan ook niet de bedoeling om de waterschappen te scoren. Het motto blijft: "waar verschillen zichtbaar worden, ontstaat de kans om van elkaar te leren".

Nieuw is het dashboard (besloten-waves.databank.nl) waardoor een snel inzicht is te krijgen per programma. Het is natuurlijk wel een selectie van de veelheid aan beschikbare informatie.

OMGEVING EN PARTNERS

De uitkomsten en verzamelde gegevens van Waterschapsspiegel 2018 zijn op verschillende manieren openbaar gemaakt. De twee landelijke rapportages zijn gepubliceerd via de website www.waterschapsspiegel.nl. (zie bijlage Waterschapsspiegel en bijlage Waterschapsspiegel). Daarnaast zijn via dezelfde website de onderliggende gegevens van de diverse waterschappen op verschillende te raadplegen en zelf samen te stellen (open data).

FINANCIËN

--

RISICO'S

--

TOELICHTING

Algemeen

Waterschapsspiegel is een brede en afgewogen vergelijking, waarin niet alleen gekeken wordt naar prestaties en financiën. Er is ook gekeken naar de resultaten op het gebied van duurzaamheid, innovatie en dienstverlening.

Waterschapsspiegel biedt de waterschappen inzicht in de eigen prestaties en in de ontwikkeling ten opzichte van die van andere waterschappen. De bedrijfsvergelijkingen - en daarmee ook Waterschapsspiegel - zijn bedoeld om van elkaar leren, door gebruik te maken van elkaars ervaringen. Niet alle gegevens zijn even vergelijkbaar, omdat de situatie waarin ze tot stand komen vaak verschilt. Het is dan ook niet de bedoeling om de waterschappen te scoren.

Vergeleken wordt aan de hand van een aantal thema's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water, Zuiver afvalwater, Energie en duurzaamheid en innovatie, Doelmatigheid en financiën, Dienstverlening.

In het afgelopen jaar zijn er naast Waterschapsspiegel meerdere onderzoeken/evaluaties gedaan, zoals Commissie fusiemonitor. Geadviseerd wordt om de rode draad uit de diverse rapporten te halen en prioritering aan te brengen.

Opvolging van Waterschapsspiegel 2016

De vorige rapportage Waterschapsspiegel (2016) ging over 2015 en bevatte informatie over de rechtsvoorgangers van WDODelta. De belangrijkste verbeter- en aandachtspunten voor WDODelta waren:

- Landelijk zijn op basis van de uitkomsten in Waterschapsspiegel een tweetal onderwerpen benoemd waar de waterschappen gezamenlijk extra intensief mee aan de slag willen gaan: Zoetwaterberging en Energieneutraliteit. Beide punten zijn voor WDODelta relevant om actief aan deel te nemen.
Opvolging: Voor Zoetwaterberging is WDODelta in Regio Oost verband actief betrokken bij Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON), dat voor de regio invulling geeft aan het nationale deelprogramma zoetwater van het Deltaprogramma. Bij het onderwerp Energieneutraliteit neemt WDODelta deel aan diverse overleggen in Unie verband die gaan over opwekken van hernieuwbare energie uit uiteenlopende bronnen (wind, zon, waterkracht, TEO). Op provinciaal niveau dragen we bij met onze expertise aan samenwerkingsvormen met overheden, bedrijven en instellingen. Daarbij wordt ook nagegaan wat onze assets kunnen betekenen voor o.a. de energietransitie in de samenleving
- In het zuidelijk deel van het beheergebied van WDODelta zijn een aantal verplichte peilbesluiten niet actueel, de voortgang hierin ligt ruim onder het landelijk gemiddelde en vraagt verbetering.
Dit onderwerp is nog steeds een aandachtspunt in waterschapsspiegel 2018, zie hiervoor punt 2 onder samenvatting.
- De realisatie van het investeringsvolume – uitgedrukt in euro's - lag in 2015 onder het landelijk gemiddelde. Gecombineerd met de algemene ervaring dat de realisatie van investeringen na een fusie van organisaties een dalende trend vertoont, houdt dit een aandachts- en verbeterpunt in voor de jaren 2017 en verder.
Dit onderwerp komt terug in waterschapsspiegel 2018 en wordt toegelicht in punt 4 onder samenvatting.
- De kwaliteit – en uniformiteit van de registratie van gegevens met betrekking tot de klimaatvoetafdruk c.q. klimaatmonitor en ook met betrekking tot klachten- en meldingen moet worden verbeterd om eigen en landelijke vergelijkingsmogelijkheden te verbeteren.
Opvolging vanuit waterschapsspiegel '18: De registraties met betrekking tot gegevens voor de klimaatmonitor en ook meldingen zijn bij WDODelta verbeterd. De vergelijking van klachten- en meldingen op landelijk niveau blijft echter vanwege verschillen in gehanteerde definities niet mogelijk.

De meest opvallende punten vanuit Waterschapsspiegel 2018 voor WDODelta

Waterveiligheid:

● Zorgplicht waterkeringbeheer

In 2017 is ook een wijziging in het toezicht op de inrichting en uitvoering van het waterkeringbeheer in werking getreden. Voor de primaire keringen wordt toezicht voortaan uitgevoerd door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De basis hiervoor is het Kader Zorgplicht. Vanuit de toezichthoudende rol heeft ILT een audit bij WDODelta uitgevoerd (evenals bij een achttal andere waterschappen), waarbij is nagegaan of de processen op orde zijn. Uit deze audit is gebleken dat WDODelta aan het Kader Zorgplicht voldeed, voor 5 van de 7 Zorgplicht-onderdelen zijn daarbij aandachtspunten benoemd. Dit is een beeld dat ook bij andere geïnspecteerde waterschappen naar voren kwam; waarbij Rijnland de meeste onderdelen voldeden zonder aandachtspunten. De waterschapsspiegel heeft maar een deel van de auditresultaten meegenomen, de audit bevatte meer onderdelen. De aandachtspunten betroffen aantoonbaar evalueren en verantwoording afleggen

maar ook dat in het magazijn met noodmaatregelen geen actuele inventarislijst aanwezig was. ILT heeft geconcludeerd dat WDODelta nagenoeg in control was.

De bevindingen van ILT zijn samen met een plan van aanpak voor doorontwikkeling van de zorgplicht, aangeboden aan het AB. Daarin is voorzien dat we voor alle aandachtspunten verbeteringen doorvoeren (maar ook voor punten waar we zelf vinden dat we stappen kunnen maken).

Er is een landelijke werkgroep bezig om zorgplicht verder te ontwikkelen. WDODelta is hierin vertegenwoordigd. De inzet is om elkaar scherp te houden en op punten waar verschillende waterschappen aandachtspunten hebben, handvatten te bieden.

Watersysteem:

● Verplichte peilbesluiten.

De peilbesluiten zijn in 67,3% actueel, daarmee blijft WDODelta ver onder het landelijk gemiddelde van 92,3%.

Die 67 % heeft te maken met 2 zaken: 1) de verplichte termijn voor actualisatie van peilbesluiten en 2) de wijze waarop peilbesluiten worden geactualiseerd.

Ad 1) In het verleden hielden de provincies een termijn van 10 jaar aan voor actualisatie van de peilbesluiten. Een aantal provincies heeft deze verplichte termijn inmiddels afgeschaft, de provincie Overijssel echter nog niet. Wij zijn in gesprek met de provincie Overijssel om ook de verplichte termijn van actualisatie eraf te krijgen, omdat het niet effectief is om zo vaak alle peilbesluiten te actualiseren. Het percentage waar de peilen conform het peilbesluit zijn ingesteld, ligt namelijk veel hoger (op landelijk niveau). In 2019 is de verwachting dat we ook met de provincie Overijssel nieuwe afspraken hebben gemaakt.

Ad 2) Verder kiezen we ervoor om de actualisatie van de peilbesluiten integraal op te pakken en voor een langere periode de bandbreedte van de peilen vast te stellen (een periode van 30 jaar). Dit geeft een langere doorlooptijd van de actualisatie van peilbesluiten. Hierover is intussen contact met de provincie.

Aandachtspunt hierbij is dat beleid en regelgeving van overheden tijdig op elkaar afgestemd moeten worden.

● Op het gebied van wateroverlast voorkomen voldoet WDODelta in 98,1% aan de normen t.o.v. 99,2% gemiddelde van alle waterschappen. Wij hebben hier een aanzienlijk grotere opgave dan de waterschappen gemiddeld. In absolute zin heeft WDODelta landelijk het hoogste aantal hectare dat nog niet voldoet.

● Bij WDODelta wordt 98% van de aanvragen voor watervergunningen tijdig afgedaan. Daarmee behoort WDODelta tot de top-3 best presterende waterschappen. Dit geldt eveneens voor de spontane naleving van 96,9% van vergunningen.

Waterketen:

- Het nalevingspercentage m.b.t. de lozingsreizen van RWZI's door WDODelta is 99,9%, gemiddeld voor alle waterschappen is dit 99,0% (gecorrigeerd voor calamiteiten en renovatie: 99,6%).
- De zuiveringsprestaties van WDODelta behoren op alle vlakken (verwijdering van stikstof, fosfaat en CZV) tot de landelijke top 5.
- De samenwerking in de waterketen met Rivus en Fluvius heeft eind 2017 € 9,1 mln structurele besparing opgeleverd, dat is 81% van de totaal beoogde kostenbesparing in 2020 en hoort hiermee bij het peloton.

Maatschappij en Organisatie

- Met 2,6% kwijtschelding en 0,4% oninbaar blijft WDODelta ruim onder het landelijke gemiddelde. Terwijl het bedrag aan oninbaar in 2017 ook nog incidenteel hoger lag.
- De CO2-voetafdruk van WDODelta zit met 8.196 ton/jaar in de laagste categorie.
- De servicenormen voor email en social media zijn voor 90-100% gehaald, voor telefoon is dit 60-80% en voor brieven voor 80-90%.
- Realisatiegraad investeringen

De investeringsuitgaven bedragen 50% van de begrote bruto-investeringen. Daarmee is WDODelta het waterschap met de op 2 na laagste realisatiegraad.

Na de fusie in 2016 is de organisatie een tijdje bezig geweest met het zichzelf vorm geven en moesten nieuwe samenwerkingsverbanden worden gevormd. Dit heeft geleid vertraging van de voorbereidende werkzaamheden, wat in 2017 heeft geleid tot de lagere realisatie van investeringen.

Om dit aan te pakken zijn vanaf 2017 verbeteringen in gang gezet zoals het realistischer begroten, verbetering van processen, betere monitoring en verbeteren van de kennisoverdracht.

- Een aantal waterschappen stuurt op de omvang van de schuld ten opzichte van de begrotingsomvang. WDO Delta heeft dit niet als beleidsuitgangspunt. Het schuldquotum van 249% ligt onder het gemiddelde van de waterschappen.

Leerkringen

Landelijke zijn drie thema's vastgesteld die onderwerp worden van leerkringen in 2019:

- klanttevredenheid
- prestaties vs. kosten: verbinden van inzichten
- realisatiegraad: verschil tussen financiële realisatie en raming.

BIJLAGEN

1. Rapportage Waterschapsspiegel 2018
2. Rapportage Waterschapspeil 2018 (sectorrapportage)

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk